

POSTANOWIENIE

Dnia 4 listopada 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Roch

w sprawie **S. S.**

uniewinnionego od popełnienia przestępstwa z art. 263 § 2 k.k. i inne

na posiedzeniu w Izbie Karnej bez udziału stron

po rozpoznaniu w dniu 4 listopada 2025 r.

wniosku uniewinnionego o zwrot kosztów obrony w postępowaniu kasacyjnym

na podstawie art. 616 § 1 pkt 2 k.p.k. oraz art. 636 § 1 k.p.k. w zw. z art. 637a k.p.k.

oraz § 11 ust. 2 pkt 6 w zw. z § 12 ust. 1, a także § 15 ust. 1 i 3 pkt 1 i 4

Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie

opłat za czynności adwokackie (Dz.U.2023.1964 t.j.)

postanowił:

zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz oskarżonego S. S. kwotę 900 zł (dziewięćset złotych), jako zwrot wydatków poniesionych przez niego w postępowaniu kasacyjnym z tytułu ustanowienia w sprawie jednego obrońcy, który w toku postępowania kasacyjnego dokonał czynności procesowej w postaci sporządzenia i przesłania pisemnej odpowiedzi na kasację prokuratora.

UZASADNIENIE

Postanowieniem wydanym na posiedzeniu bez udziału stron, w dniu 29 sierpnia 2025 r., sygn. akt I KK 255/25, Sąd Najwyższy oddalił jako oczywiście

bezzasadną kasację wniesioną przez prokuratora, który kwestionował prawomocny wyrok uniewinniający S. S. od zarzucanego mu czynu.

Pismem z dnia 26 września 2025 roku oskarżony złożył wniosek o zasądzenie na jego rzecz zwrotu poniesionych kosztów obrony z wyboru w wysokości 6.150 złotych, przesyłając także kopię faktury VAT nr [...] z dnia 14 lipca 2025 roku, z której wynika, że wymieniona w niej kwota 6.150 zł brutto (5.000,00 + 23% VAT) stanowi zapłatę za „prowadzenie sprawy przed Sądem Najwyższym” (k. 36-37 akt SN).

Pismem z dnia 28 października 2025 roku powyższy wniosek uzupełniono, przesyłając dodatkowo kopię umowy zlecenia, datowanej na dzień 7 lipca 2025 roku, zawartej pomiędzy S. S. , a adw. R. K. oraz kopię potwierdzenia dokonania przelewu (k. 43-44 akt SN). Jako okoliczności mające uzasadniać podwyższenie stawki minimalnej, S. S. wskazał na zawiły charakter sprawy, obszerność zgromadzonego materiału dowodowego, a także znaczny nakład pracy adwokata mający na celu wyjaśnienia okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd Najwyższy uznał co następuje.

Wniosek o przyznanie poniesionych kosztów obrony co do zasady okazał się słuszny, gdyż zgodnie z art. 637a k.p.k. do kosztów postępowania kasacyjnego stosuje się odpowiednio przepisy o kosztach postępowania odwoławczego, chyba, że ustawa stanowi inaczej. Wobec tego odpowiednie zastosowanie w tej sprawie znalazł art. 636 § 1 k.p.k., przewidujący obciążenie Skarbu Państwa kosztami procesu za postępowanie odwoławcze, jeżeli środek odwoławczy pochodzi wyłącznie od oskarżyciela publicznego i nie został uwzględniony, jak miało to miejsce w przedmiotowej sprawie. Do kosztów procesu niewątpliwie należą uzasadnione wydatki stron, w tym z tytułu ustanowienia w sprawie jednego obrońcy (art. 626 § 1 pkt 2 k.p.k.).

Wniosek nie mógł zostać jednak uwzględniony w całości.

Wynagrodzenie adwokata ustanowionego z wyboru odbywa się w granicach dopuszczalnej, szerokiej autonomii (art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r.

Prawo o advokaturze (Dz.U.2024.1564 t.j.). Zasada umowności ustalania opłat za czynności adwokackie, uwzględniająca prawa rynku, obowiązuje jednak tylko między stronami umowy. W przypadku ustalania przez sąd wysokości zwrotu poniesionych kosztów obrony, sytuacja przedstawia się inaczej, gdyż zwrot ten limitowany jest określonymi stawkami, regulowanymi przepisami prawa. Zasądzenie kosztów obrony wyższych od stawek minimalnych (maksymalnie w wysokości ich sześciokrotności) wymaga wykazania i ustalenia okoliczności uzasadniających takie rozstrzygnięcie (por. postanowienie SN z dnia 12 marca 2019 r., VI KZ 4/19, Lex 2633108; postanowienie SN z dnia 5 marca 2021 r., IV KK 319/19, Lex 3189930). Ustalona w umowie wysokość opłat za czynności adwokackie nie musi stanowić podstawy zasądzenia przez sąd poniesionych przez tę stronę kosztów zastępstwa prawnego (postanowienie SN z dnia 18 lutego 2020 r., V KK 534/18, Lex 3260337).

W przedmiotowej sprawie ustanowiony przez oskarżonego obrońca złożył pisemną odpowiedź na kasację z dnia 7 lipca 2025 roku, wnosząc o jej nieuwzględnienie, w uzasadnieniu odnosząc się do dotychczasowego biegu postępowania.

Wysokość przysługującego zwrotu poniesionych kosztów obrony z wyboru określona jest Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U.2023.1964 t.j.). Zgodnie z jego przepisami, w sytuacji nieuwzględnienia środka zaskarżenia wniesionego na niekorzyść oskarżonego, przysługuje mu zwrot poniesionych kosztów ustanowienia jednego obrońcy z wyboru, jednak nie za sam fakt ustanowienia obrońcy i podjęcia się przezeń obrony, a za konkretnie podjęte działania. Może to być przykładowo: uczestnictwo w rozprawie sądowej, sporządzenie i wniesienie kasacji czy też dokonanie określonej czynności procesowej w toku postępowania sądowego. W przedmiotowym postępowaniu zrealizowane na zewnątrz (a więc niejako widoczne dla Sądu Najwyższego) czynności obrończe polegały wyłącznie na złożeniu odpowiedzi na kasację. Ponieważ rozporządzenie nie przewiduje opłaty za tego rodzaju czynność, Sąd Najwyższy przyjmuje, że doszło do tej ostatniej spośród przedstawionych aktywności, a zatem do dokonania określonej czynności

procesowej w toku postępowania kasacyjnego. Zgodnie z § 12 ust. 1 rozporządzenia, stawka minimalna za tego rodzaju działanie wynosi 25% stawki minimalnej przewidzianej za obronę w sprawie, w której ta czynność ma być dokonana. Stosownie do § 11 ust. 2 pkt 6 rozporządzenia stawka minimalna za obronę przed Sądem Najwyższym wynosi 1.200 zł, a zatem w konsekwencji należną co do zasady na rzecz oskarżonego opłatą jest 300 zł.

Oskarżony domagał się jednak kwoty 6.150 zł, co już z istoty sprawy było niemożliwe, gdyż przepis zawarty w § 15 ust. 3 rozporządzenia co prawda daje możliwość ustalenia opłaty w wysokości przewyższającej stawkę minimalną, ale ogranicza ją do sześciokrotności tejże stawki, tj. w analizowanym przypadku do kwoty 1.800 zł.

Należy zauważyć, że opłatę ustala się w wysokości przewyższającej stawkę minimalną wówczas, gdy uzasadniają to określone rozporządzeniem okoliczności (§ 15 ust. 3). Zalicza się do nich w szczególności niezbędny nakład pracy adwokata, w szczególności poświęcony czas na przygotowanie się do prowadzenia sprawy, liczbę stawieniectw w sądzie, w tym na rozprawach i posiedzeniach, czynności podjęte w sprawie; wkład pracy adwokata w przyczynienie się do wyjaśnienia okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, jak również do wyjaśnienia i rozstrzygnięcia istotnych zagadnień prawnych budzących wątpliwości w orzecznictwie i doktrynie; rodzaj i zawartość sprawy, w szczególności tryb i czas prowadzenia sprawy, obszerność zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego lub biegłych sądowych, dowodu z zeznań świadków, dowodu z dokumentów, o znacznym stopniu skomplikowania i obszerności.

W świetle zatem obowiązujących regulacji normatywnych, ustalenie opłaty wyższej niż stawka minimalna, lecz nieprzekraczającej sześciokrotności tej stawki, może być uzasadnione w szczególności rodzajem i zawartością sprawy oraz niezbędnym nakładem pracy adwokata (por. M. Gawryluk, Prawo o adwokaturze. Komentarz, Warszawa 2012, art. 16). Także w orzecznictwie słusznie przyjmuje się, że sąd może kontrolować wysokość żądanego przez stronę wynagrodzenia adwokata w zakresie przekraczającym stawki minimalne, określone w przepisach

wskazanych w rozporządzeniu, przy czym kontrola ta dokonywana ma być przy uwzględnieniu rodzaju i stopnia zawłości sprawy oraz nakładu pracy obrońcy lub pełnomocnika (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2011 r., I KZP 1/11, OSNKW 2011, z. 5, poz. 38).

Odnosząc się więc już bezpośrednio do kwoty wskazanej we wniosku, przypomnieć trzeba, że podstawą jej zwiększenia nie mogą być czynności zrealizowane przez obrońcę wcześniej, w toku postępowania rozpoznawczego lub odwoławczego. Sąd Najwyższy dokonuje zwrotu kosztów obrony wyłącznie za postępowanie kasacyjne, a co za tym idzie, uwzględniające jedynie działania podjęte przez obrońcę w tym postępowaniu i na jego potrzeby. W realiach sprawy przedmiotem analizy obrońcy, pełniącego tę funkcję także w postępowaniu rozpoznawczym i odwoławczym, była jedynie kasacja prokuratora. Nie wymagało to zatem podejmowania czasochłonnych analiz i znacząco zwiększonego nakładu pracy, czego można byłoby się spodziewać gdyby przykładowo obrony podjął się adwokat nieuczestniczący wcześniej w postępowaniu i nieznający akt sprawy, bądź kasacja zawierała elementy wcześniej w sprawie niepodnoszone. W przedmiotowym postępowaniu kasacyjnym takiego rodzaju sytuacje nie miały miejsca.

Zauważyć dodatkowo należy, iż zawarte pomiędzy oskarżonym, a adw. R. K. umowa przewidywała należne obrońcy wynagrodzenie, płatne co do zasady z góry, które to obejmowało również udział obrońcy w rozprawie kasacyjnej (także na wielu posiedzeniach) oraz koszty dojazdu obrońcy na rozprawę. Te elementy umowy nie zostały wykonane, gdyż sprawa została zakończona na posiedzeniu bez udziału stron.

Biorąc zatem pod uwagę wskazane przez oskarżonego okoliczności mogące uzasadniać podwyższenie stawki minimalnej, znaleźć uzasadnienie mogło podwyższenie kosztów obrony jedynie do wysokości trzykrotności stawki minimalnej. Sprawa na etapie kasacyjnym nie wymagała aż takiego nakładu pracy przez obrońcę, który uzasadniałby maksymalne podwyższenie należnego oskarżonemu zwrotu opłaty.

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.

[JJ.]

[a.ł.]